

สภาพและปัญหาของดนตรีศึกษาในประเทศไทย



นางขวัญใจ ชีลีย์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาสารคดีศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2533

ISBN 974-577-991-1

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

016872

I40341804

STATES AND PROBLEMS OF MUSIC EDUCATION IN THAILAND

Mrs. Kwanchai Healey

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Education

Department of Foundations of Education

Graduate School

Chulalongkorn University

1990

ISBN 974-577-991-1

หัวข้อวิทยานิพนธ์

สภาพและปัญหาของคนเร่ร่อนในประเทศไทย

โดย

นางชวัญใจ ชีลย์

ภาควิชา

สารัตถศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กรรณิการ์ สัจกุล

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

อาจารย์สังกัด ภูเขาทอง



บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรากัญ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์รัตนา ตุงคสวัสดิ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กรรณิการ์ สัจกุล)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(อาจารย์สังกัด ภูเขาทอง)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ประภาศรี สีนอ้าไพ)

..... กรรมการ
(ดร.จุมพล พูลภัทรชีวิน)

ขวัญใจ ซีลี : สภาพและปัญหาของดนตรีศึกษาในประเทศไทย (STATES AND PROBLEMS OF MUSIC EDUCATION IN THAILAND) อ.ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กรรณิการ์ ลักกุล, อ.ที่ปรึกษาร่วม : อาจารย์สังัด ภูเขาทอง, 170 หน้า

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพและปัญหาของดนตรีศึกษาในประเทศไทย โดยจะศึกษาสถาบันของรัฐบาลที่มีการเปิดโปรแกรมดนตรีศึกษาในระดับอุดมศึกษาทั้งสามสถาบันคือ วิทยาลัยครู (จากทั้ง 8 สหวิทยาลัย) คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยทำการวิเคราะห์หลักสูตร และสัมภาษณ์ผู้บริหาร อาจารย์ ของสถาบันทั้งสาม จำนวน 30 คน และสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญสาขาดนตรี 10 คน

ผลการวิจัยพบว่า ความมุ่งหมายของหลักสูตรทั้งสามมีแต่วัตถุประสงค์ทั่วไป ไม่มีวัตถุประสงค์เฉพาะ คุณสมบัติของบัณฑิตตามวัตถุประสงค์ต้องการผลิตบัณฑิตเพื่อเป็นครูสอนดนตรี โครงสร้างเนื้อหาสาระของหลักสูตร พบว่ากลุ่มวิชาเนื้อหาเป็นวิชาบังคับมากกว่าวิชาเลือก สัดส่วนภาคทฤษฎีมากกว่าปฏิบัติ และสัดส่วนวิชาดนตรีตะวันตกมีมากกว่าดนตรีไทย

ด้านสภาพและปัญหาของดนตรีศึกษาวิเคราะห์จากการสัมภาษณ์พบว่า การเรียนการสอนทักษะส่วนใหญ่เป็นการสอนตัวต่อตัว วิชาทฤษฎีสามารถเปิดสอนได้ตามสมควร ความพร้อมด้านบุคลากรยังขาดผู้สอนทั้งดนตรีไทยและดนตรีตะวันตก ด้านอุปกรณ์การเรียนการสอน มีเครื่องดนตรีเพียงพอแต่ด้วยคุณภาพ ห้องซ้อมและอุปกรณ์อื่น ๆ มีไม่เพียงพอทั้งปริมาณและคุณภาพ อุปสรรคและปัญหาของการจัดการเรียนการสอนคือ ปริมาณนักศึกษาที่สมัครเรียนลดและผู้ที่จะเข้ามาไม่มีความรู้พื้นฐานทางดนตรีมากนัก ผู้บริการไม่สนับสนุนและขาดงบประมาณ ด้านเนื้อหาที่สอนมีความเพียงพอที่จะนำไปใช้สอน ผลสัมฤทธิ์ของบัณฑิตส่วนใหญ่เห็นว่ายังไม่น่าพอใจ การบรรจุจุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนการสอนส่วนใหญ่เห็นว่ายังไม่บรรจุจุดมุ่งหมาย ส่วนข้อเสนอแนะในการปรับปรุงและพัฒนาดนตรีศึกษาในประเทศของผู้ให้สัมภาษณ์คือ ต้องจัดการศึกษาดนตรีศึกษาให้มีความต่อเนื่องตั้งแต่ระดับประถมจนถึงอุดมศึกษา จัดเนื้อหาหลักสูตรให้มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องทุกระดับชั้น พัฒนาสถาบันดนตรีศึกษาของแต่ละสถาบันให้มีแห่งละสถาบันเพื่อรับผิดชอบงาน และควรจัดสัมมนาในระหว่างสถาบันการศึกษาที่มีการจัดสอนดนตรีศึกษาในระดับอุดมศึกษาเพื่อหาข้อตกลงให้มีการจัดการเรียนการสอนไปในทิศทางเดียวกัน.



ภาควิชา สาระตติศึกษา
สาขาวิชา พื้นฐานการศึกษา
ปีการศึกษา 2533

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

KWANCHAI HEALEY : STATES AND PROBLEMS OF MUSIC EDUCATION IN THAILAND
THESIS ADVISOR : ASSISTANCE PROFESSOR KANNIGA SACHAKUL Ph.D.,
THESIS CO-ADVISOR : SANGAD POOKAOTHONG. 170 pp. ISBN 974-577-991-1

The aim was to study the state and problems of music education in Thailand at the tertiary level, by analysis of music curricula at Chulalongkorn University and Srinakarinviroj University as well as 7 teacher's colleges. Thirty teachers from these institutions were interviewed as well as ten others recognized experts.

It was found that the aim of the music curricula had a general objective without any behavioral objective. Compulsory courses rather than optional courses seem to be the norm, with most subjects being theoretical rather than practical, as well as an emphasis on western music.

From the interviews it was discovered that while the theoretical subjects are available to students, many students do not have instrumental teachers. The students do not attain a high enough standard of playing to make them competent players, while at college or university. The students generally are of low standard on their instrument when they enter college or university; because of poor facilities, (low quality instruments, not enough practice rooms, not enough instrumental teachers) they are not of high enough standard to make them competent teachers. As music is primarily a performing art not an academic subject most of the interviewees felt that this was a major problem.

University and college financial committees were not supportive of any changes. All the teachers suggested that music should be introduced at a primary level of education. At the higher level, universities should set up Music Academies separate from any faculty. There should be regular seminars for music teachers through-out the country.



สารบัญ
ภาควิชา สาร์ตตศึกษา
สาขาวิชา พื้นฐานการศึกษา
ปีการศึกษา 2533.....

ลายมือชื่อนิติ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม



กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาอย่างดียิ่งของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กรรณิการ์ สัจกุล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และอาจารย์สังัด ภูเขาทอง ซึ่งท่านได้กรุณาให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่าง ๆ ตลอดจนชี้แนะแนวทางอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการทำการวิจัย และแนวทางในการทำงานมาด้วยดีโดยตลอด

ผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ในภาควิชาคณิศรศึกษาของวิทยาลัยครู จากสหวิทยาลัยทั้ง 8 แห่ง อาจารย์ภาควิชาดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร และอาจารย์สาขาคณิศร คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตลอดจนท่านผู้เชี่ยวชาญทางคณิศรทุกท่านที่กรุณาให้ความร่วมมือในการให้สัมภาษณ์ด้วยดียิ่ง

ผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ในภาควิชาสารัตถศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่านซึ่งให้การสนับสนุนและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมาจนสำเร็จการศึกษา

ท้ายนี้ผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์แอนนุร ฮีลีย์ สามิผู้ให้การสนับสนุน และเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา คุณอัจฉรา เจริญรัตน์ และคุณนิสิตา กลางณรงค์ เพื่อนผู้คอยให้ขวัญและกำลังใจตลอดการทำการวิจัยครั้งนี้



สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
บทที่	
1. บทนำ.....	1
2. วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	14
3. วิธีดำเนินการวิจัย.....	44
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	56
5. สรุปการวิจัย อภิปรายผล และขอเสนอแนะ.....	125
เอกสารอ้างอิง.....	164
ภาคผนวก.....	
ประวัติผู้เขียน.....	



สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1	ตารางแสดงหน่วยกิตตามโครงสร้างของหลักสูตรดนตรีศึกษาของสภาการฝึกหัดครู	57
ตารางที่ 2	ตารางแสดงจำนวนหน่วยกิตร้อยละของกลุ่มวิชาบังคับและวิชาเลือกของหลักสูตรวิชาเอกดนตรีศึกษาในระดับปริญญาตรีและปริญญาตรี (หลังอนุปริญญา)	58
ตารางที่ 3	ตารางแสดงจำนวนหน่วยกิตคิดเป็นค่าร้อยละของกลุ่มวิชาภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติในส่วนวิชาบังคับและวิชาเลือก	59
ตารางที่ 4	ตารางแสดงจำนวนวิชาร้อยละของกลุ่มวิชาดนตรีไทยและดนตรีตะวันตกในหลักสูตรดนตรีศึกษาของสภาการฝึกหัดครู	60
ตารางที่ 5	ตารางแสดงหน่วยกิตตามโครงสร้างของหลักสูตรดนตรีศึกษาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	65
ตารางที่ 6	ตารางแสดงจำนวนหน่วยกิตร้อยละของกลุ่มวิชาบังคับและวิชาเลือกของหลักสูตรดนตรีศึกษาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	66
ตารางที่ 7	ตารางแสดงจำนวนหน่วยกิตร้อยละของกลุ่มวิชาภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติในส่วนของวิชาบังคับ	66
ตารางที่ 8	ตารางแสดงจำนวนวิชาร้อยละของกลุ่มวิชาดนตรีไทยและดนตรีตะวันตกในหลักสูตรดนตรีศึกษาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	67
ตารางที่ 9	ตารางแสดงหน่วยกิตตามโครงสร้างของหลักสูตรดุริยางคศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	70
ตารางที่ 10	ตารางแสดงจำนวนหน่วยกิตร้อยละของกลุ่มวิชาบังคับและวิชาเลือกของหลักสูตรดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ หลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี และหลักสูตรเทียบ 4 ปี	71

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1	ตารางแสดงหน่วยกิตตามโครงสร้างของหลักสูตรคณิตศึกษา ของสภาการฝึกหัดครู	57
ตารางที่ 2	ตารางแสดงจำนวนหน่วยกิตร้อยละของกลุ่มวิชาบังคับและ วิชาเลือกของหลักสูตรวิชาเอกคณิตศึกษาในระดับปริญญาตรี และปริญญาตรี (หลังอนุปริญญา)	58
ตารางที่ 3	ตารางแสดงจำนวนหน่วยกิตคิดเป็นค่าร้อยละของกลุ่มวิชาภาค ทฤษฎีและภาคปฏิบัติในส่วนวิชาบังคับและวิชาเลือก	59
ตารางที่ 4	ตารางแสดงจำนวนวิชาร้อยละของกลุ่มวิชาคณิตไทยและ คณิตตะวันตกในหลักสูตรคณิตศึกษาของสภาการฝึกหัดครู	60
ตารางที่ 5	ตารางแสดงหน่วยกิตตามโครงสร้างของหลักสูตรคณิตศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	65
ตารางที่ 6	ตารางแสดงจำนวนหน่วยกิตร้อยละของกลุ่มวิชาบังคับและวิชาเลือก ของหลักสูตรคณิตศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	66
ตารางที่ 7	ตารางแสดงจำนวนหน่วยกิตร้อยละของกลุ่มวิชาภาคทฤษฎีและ ภาคทฤษฎีในส่วนของวิชาบังคับ	66
ตารางที่ 8	ตารางแสดงจำนวนวิชาร้อยละของกลุ่มวิชาคณิตไทยและคณิต ตะวันตกในหลักสูตรคณิตศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหา- วิทยาลัย	67
ตารางที่ 9	ตารางแสดงหน่วยกิตตามโครงสร้างของหลักสูตรคุรุศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	70
ตารางที่ 10	ตารางแสดงจำนวนหน่วยกิตร้อยละของกลุ่มวิชาบังคับและวิชาเลือก ของหลักสูตรคุรุศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ หลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี และหลักสูตรเทียบ 4 ปี	71

สารบัญตาราง (ต่อ)

		หน้า
ตารางที่ 11	ตารางแสดงจำนวนหน่วยกิตคิดเป็นค่าร้อยละของกลุ่มวิชา ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติในส่วนวิชาบังคับ	72
ตารางที่ 12	ตารางแสดงจำนวนวิชาร้อยละของกลุ่มวิชาคนตรีไทยและ คนตรีตะวันตกในหลักสูตรดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ	73
ตารางที่ 13	ตารางเปรียบเทียบหน่วยกิตตามโครงสร้างของหลักสูตร ดนตรีศึกษาของสภาการฝึกหัดครู จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	74
ตารางที่ 14	ตารางแสดงจำนวนหน่วยกิตและร้อยละของกลุ่มวิชาบังคับ และวิชาเลือกของหลักสูตรวิชาเอกดนตรีศึกษาในระดับ ปริญญาตรีของสภาการฝึกหัด หลักสูตรของจุฬาลงกรณ์มหา- วิทยาลัย และหลักสูตรของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	75
ตารางที่ 15	ตารางแสดงจำนวนหน่วยกิตคิดเป็นค่าร้อยละของกลุ่มวิชาภาค และภาคปฏิบัติในส่วนวิชาบังคับและวิชาเลือก	76
ตารางที่ 16	ตารางแสดงจำนวนวิชาร้อยละของกลุ่มวิชาคนตรีไทยและคนตรี ตะวันตก ในหลักสูตรดนตรีศึกษาของสภาการฝึกหัดครู หลักสูตร ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และหลักสูตรของมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ	77
ตารางที่ 17	ตารางแสดงสถานภาพของผู้บริหารและอาจารย์ผู้ให้สัมภาษณ์ จำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา แขนงดนตรีที่สอนและประสพ- การณ์การสอนดนตรี	79
ตารางที่ 18	ตารางแสดงสถานภาพของผู้เชี่ยวชาญสาขาคนตรี จำแนกตาม เพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา แขนงดนตรีที่สอน และประสพการณ์ ในการสอนดนตรี	81

สารบัญตาราง (ต่อ)

		หน้า
ตารางที่ 19	ตารางสรุปการสัมภาษณ์ผู้บริหารในเรื่อง การเรียนการสอน ทักษะเครื่องดนตรี	84
ตารางที่ 20	ตารางสรุปการสัมภาษณ์ผู้บริหารในเรื่อง การเรียนการสอน วิชาทางทฤษฎี เนื้อหา และการใช้หลักสูตร	86
ตารางที่ 21	ตารางสรุปการสัมภาษณ์ผู้บริหารในด้าน ความพร้อมด้านบุคลากร ผู้สอนดนตรี	87
ตารางที่ 22	ตารางสรุปการสัมภาษณ์ผู้บริหารในด้าน ความพร้อมทางด้าน อุปกรณ์การเรียนการสอน	88
ตารางที่ 23	ตารางสรุปการสัมภาษณ์อาจารย์ในเรื่อง การเรียนการสอน วิชาทักษะเครื่องดนตรี	97
ตารางที่ 24	ตารางสรุปการสัมภาษณ์อาจารย์ในเรื่อง การเรียนการสอน วิชาทางทฤษฎี เนื้อหา และการใช้หลักสูตร	98
ตารางที่ 25	ตารางสรุปการสัมภาษณ์อาจารย์เรื่อง ความพร้อมด้านบุคลากร ผู้สอนดนตรี	99
ตารางที่ 26	ตารางสรุปความเห็นของอาจารย์ด้านความพร้อมด้านอุปกรณ์ การเรียนการสอน	100